

INSTRUKTIONS - OCH ÖVNINGSFORMULÄR FÖR 1991 ÅRS LEVNADSNIVÅUNDERSÖKNING

1.1 Introduktion

År 1968 genomfördes på låginkomstutredningens initiativ den första levnadsnivåundersökningen (LNU). Riksdagen har ställt medel till förfogande för ytterligare två studier, vilka genomfördes 1974 och 1981. Vid alla dessa tre tidpunkter har i huvudsak samma frågor om levnadsvillkor på en mängd olika områden ställts till ett representativt urval av den vuxna svenska befolkningen. De har till stor del ställts till samma personer, vilket medför att en betydande "panel" - nästan 4.000 individer - har intervjuats vid samtliga tre tillfällen.

Fältarbetet har vid alla tre tillfällena med stor framgång genomförts av SCB:s intervjuare. Bortfallet har varje gång varit relativt litet. Många utomstående användare av levnadsnivåmaterialet har prisat det för dess höga kvalitet.

Intervjuerna i levnadsnivåmaterialet har kompletterats med uppgifter om bland annat inkomster. Den därigenom skapade databasen har möjliggjort omfattande beskrivningar och analyser av välfärden i Sverige från sent 1960-tal fram till början av 1980-talet, bland annat av hur välfärden utvecklats för män och kvinnor, eller av hur den fördelas mellan olika ålders- och socialgrupper och mellan boende i olika ortstyper. Resultaten har publicerats i ett tiotal avhandlingar, närmare 40 rapporter och drygt ett hundratal publicerade artiklar, främst skrivna av forskare knutna till Institutet för social forskning (SOFI), som sedan 1972 haft ansvaret för LNU.

Resultaten har blivit uppmärksammade i Sverige, där de fungerat som ett kunskapsunderlag i den politiska debatten. Undersökningsresultaten har också kommit att spela en viktig roll för många politiska beslut, bland annat rörande pensionsåldern, arbetsmarknadspolitik, arbetsmiljölagstiftning och vuxenutbildning.

Den svenska välfärdsforskningen har väckt stort intresse i det internationella forskarsamhället. Så skriver t ex presidenten i Finlands Akademi, professor Erik Allardt, att "svensk samhällsforskning har i levnadsnivåundersökningarna och deras replikering så att säga gjort en inmutning på den internationella marknaden" och professor Aage Sorensen, som leder den sociologiska institutionen vid USA:s mest prestigefyllda universitet, Harvard, beskriver levnadsnivåundersökningen som det "viktigaste svenska bidraget till internationell socialvetenskap sedan Gunnar Myrdal".

Samtidigt som riksdagen fattade beslut om en ny levnadsnivåundersökning år 1974 gav den SCB i uppdrag att beskriva levnadsförhållandena i samhället - vilket resulterade i ULF-projektet. SCB skulle

således i sin löpande statistikproduktion beskriva välfärdens nivå och förändring medan SOFI skulle bedriva forskning och söka utveckla de vetenskapliga aspekterna på välfärden. De många likheterna mellan LNU och ULF förklaras således bland annat av att de har samma bakgrund - LNU 68. De två undersökningarna är dock inte utbytbara på grund av att de har olika syften, vilket bland annat manifesteras i den helt genomförda panelansatsen i LNU.

Panelansatsen innebär att man ställer samma frågor till samma personer vid flera tillfällen, vilket har stor betydelse för det vetenskapliga utvecklingsarbetet. De som medverkat i 1968, 1974 och 1981 års levnadsnivåundersökningar som intervjuare eller som intervjupersoner har alltså redan bidragit till ett internationellt unikt forskningsmaterial. Genom en lika god insats också i 1991 års studie ges inte bara möjlighet att belysa levnadsnivån och dess fördelning just 1991, utan det tidigare insamlade materialet får större värde. Genom den nya undersökningen får vi större möjligheter att avgöra vad t ex arbetsförhållandena betyder för människors hälsa senare i livet eller vad utbildning betyder för vilket arbete man får.

1.2 1991 års levnadsnivåundersökning

Grundtemat i forskningsprogrammet för LNU 91 är studier av social förändring och individuella livsförlopp och målsättningen är att nå en bättre kunskap om vad som bestämmer människors problem med hälsa, arbetsförhållanden, familjeförhållanden, sociala relationer mm. Information om människors situation vid flera olika tidpunkter under livet ökar väsentligt möjligheterna att besvara dessa frågor. Forskningsprogrammet är mycket omfattande, varför det här endast är möjligt att punktvis redovisa några av de problemområden som skall undersökas:

* Hur påverkar olika uppväxtförhållanden människors hälsa senare i livet? Man vet att bl a konflikter i familjen liksom ekonomiska svårigheter under uppväxtåren sammanhänger med sämre hälsotillstånd i vuxen ålder. Frågor som skall besvaras är t ex i vilken utsträckning detta beror på att uppväxtvillkoren styr exempelvis yrkesval, och att skillnader i yrkestillhörighet ger skillnader i hälsotillstånd, eller om en dålig uppväxtmiljö mer direkt sätter ner hälsan. Också fördjupade analyser av sambanden mellan arbetsmiljö och hälsa skall genomföras. Särskilt skall man studera om olika grupper i befolkningen drabbas i olika hög grad, om t ex kvinnor drabbas mer av arbetsskador än män.

* Hur påverkar olika typer av utbildning människors möjligheter att få ett bra arbete? Att utbildning har betydelse för vilket arbete man kan få är uppenbart, men det är ändå långt ifrån säkert vilka dessa effekter är. Lönar det sig t ex bättre att gå igenom skolan direkt eller är det kanske mer lönande att varva utbildning och arbete under några år? I vilken utsträckning skiljer sig yrkeskarriärerna för män och kvinnor eller bland dem som vuxit upp i olika ortstyper och har olika tillgång till utbildning någon betydelse därvidlag?

* Vad betyder en längre arbetslöshetsperiod för hälsa, sociala relationer och övriga levnadsförhållanden senare i livet? Har arbetslöshet olika effekter för kvinnor och män?

- * Hur stora är skillnaderna i inkomster mellan olika grupper med t ex olika lång utbildning? Hur stora är dessa skillnader om man lägger samman inkomsterna över hela livet?
- * Hur har familjebildningen ändrats under senare år och kan vi se några effekter på hälsa och sociala relationer av ökningen av skilsmässorna? Har människor färre, eller kanske fler, kontakter med släkt och vänner nu, och påverkas deras sociala relationer av hur de haft det tidigare i livet?
- * Hur integreras invandrarna i det svenska samhället? Har invandrarna efter några år i Sverige det sämre än de infödda svenskarna, har de det lika bra eller har de det kanske bättre? Är det kanske de manliga invandrarna som kommer in i samhället medan de kvinnliga förblir utanför?
- * Hur påverkas människors val mellan arbete och fritid av det nya skattesystemet?

Utöver dessa och många andra frågor skall vi också ge en beskrivning av svenska arbetsplatser. Till huvudundersökningen i LNU91 finns en arbetsplatsdel kopplad. Denna är dels en självständig studie av svenska företags konkurrenssituation, personalpolitik och interna förhållanden, men genom att minst en intervjuperson arbetar vid vart och ett av de undersökta företagen kommer vi också att bättre kunna förstå hur situationen vid arbetsplatsen påverkar individernas levnadsvillkor. Hur ter sig arbetssituationen och karriärmöjligheterna för en person som arbetar i ett företag som är utsatt för en stark konkurrens i jämförelse med förhållandena för en person som arbetar i ett mindre konkurrensutsatt företag? Ger arbete i stora företag bättre möjligheter till belöningar senare i livet än arbete i små företag? Vid vilken typ av arbetsplatser är risken för arbetsskador eller olycksfall störst? Detta är exempel på frågor som hittills varit ytterst ofullständigt belysta i Sverige, men som vi kommer kunna besvara med hjälp av denna undersökning.

2. TEKNISKA UPPGIFTER OM UNDERSÖKNINGEN

2.1 Urvalet

I stort sett intervjuar vi samma personer som 1981. För att få en fullständig bild av förhållandena 1991, som är jämförbar med dem från 1968, 1974 och 1981, går vi också ut till några grupper som inte intervjuades 1981.

Urvalet 1981 omfattade ungefär var tusende i befolkningen 15-75 år. De är nu tio år äldre, dvs 25-85 år. För att vi skall få samma åldersintervall som tidigare har de som blivit äldre än 75 år fått utgå (de skall i stället intervjuas i en separat äldreundersökning, som kommer att genomföras senare), och istället har vi lagt till en ny kull ungdomar i åldrarna 18-24 år.¹

Vi har också kompletterat urvalet med invandrare, som kommit till Sverige sedan 1981.

Allt som allt innebär det att nära 7 000 personer, utvalda så att de representerar Sveriges befolkning i åldrarna 18-75 år, ingår i undersökningen. Urvalet motsvarar också denna gång ungefär var tusende person i dessa åldrar.

2.2 Allmänt om frågeformuläret

Formuläret innehåller tretton olika avsnitt. För att göra det enklare för Dig har vi, så långt möjligt, försökt följa formulärkonstruktionen i den senaste ULF-blanketten. Det finns ändå en del skillnader, särskilt vad gäller frågornas innehåll.

Detta formulär innehåller en del tabläer - om hushållet, sysselsättningshistorier, arbetstider mm. - som du måste vara förtrogen med för att få intervjun att löpa utan störningar. Detta gäller speciellt sysselsättningsbiografierna (frågorna 70-87). I detta avsnitt börjar vi med det första arbete IP hade som varade i minst sex månader (vi använder genomgående IP som förkortning för både UrvalsPerson och IntervjuPerson - vi hoppas ju på att det inte skall bli något bortfall). Sedan frågar vi (fråga 80) om förändringar i situationen som ledde till t ex nya arbeten, arbetslöshet, studier mm. som varade i minst en månad. Byte av jobb avser både byte av arbetsgivare och byte av befattning hos en och samma arbetsgivare. För att undvika mycket långa intervjuer ställs inte denna fråga till dem som är över 65 år eller under 25 och inte heller till dem som har haft mer än 15 arbeten. De senare får i stället en betydligt enklare fråga om yrkeshistorier (fråga 87).

Även arbetstidstablan (fråga 122) ser krånglig ut vid en första anblick. Vi frågar där om de anställdas arbetstider, restider mm. under föregående vecka. För IP som har varierande arbetstider kan det underlätta om Du ber IP att ta fram sin fickalmanacka.

¹ Levnadsnivåundersökningarna 1968, 1974 och 1981 omfattar urval av befolkningen 15-75 år. Datainspektionens föreskrifter för 1991 års undersökning innebär att för att intervju personer under 18 års ålder måste förmyndares samtycke inhämtas. Mot denna bakgrund beslöts att utesluta denna grupp ur populationen.

Svarskortet om hälsa (svarskort 97) innehåller en lång rad sjukdomar och besvär. Du kan antingen läsa upp listan själv eller låta IP läsa den själv. Det här sättet att fråga om hälsa har visat sig fånga upp ohälsa mycket väl - risken att glömma något besvär är mindre än vid mer oprecisa frågor.

Det första avsnittet, vilket handlar om uppväxtförhållanden, skall endast ställas till dem som inte intervjuades 1981. För de övriga, vilket också innebär för de flesta, börjar intervjun med fråga 18. Det är viktigt att du före intervjun på ub:n kontrollerar om IP var med i 1981 års undersökning eller ej. De därpå följande avsnitten skall i princip ställas till alla, men i de flesta fall kommer stora avsnitt att hoppas över eftersom de inte är relevanta för IP.

Ett av de mer omfattande avsnitten är det som behandlar sysselsättning och arbetsplatsförhållanden. För att kunna belysa alla grupperns förhållanden under föregående vecka är avsnittet uppdelat med specialfrågor till följande kategorier:

- 1) Anställda
- 2) Försäkringsarbetande
- 3) Jordbrukare och medhjälpande familjemedlemmar
- 4) Egna företagare och medhjälpande familjemedlemmar
- 5) Fria yrkesutövare och anställda med bisysslor
- 6) Arbetslösa och andra som väntat på eller sökt arbete
- 7) Pensionärer
- 8) Övriga

Formuläret kan verka mer omfattande än det faktiskt är, eftersom det inte i sin helhet skall ställas till någon intervjuperson. För relativt stora kategorier, t ex pensionärer och studerande blir bara drygt halva formuläret aktuellt. Praktiskt taget alla frågor är faktafrågor med fasta svaralternativ. Vi räknar med en genomsnittlig intervjutid på ca 75 minuter.

3. FÄLTARBETET

3.1 Fältarbetstid

Fältarbetstid meddelas i följebrevet från IE.

3.2 Telefonkontakt och bokning, direktkontakt

Innan Du kontaktar den som skall intervjuas skall Du själv skicka ett introduktionsbrev.

I de fall där urvalspersonen enligt ub är av utländsk nationalitet skall Du sända material både på svenska och om möjligt på det språk som verkar vara aktuellt av nationalitetsbeteckningen att döma.

Därefter söker Du i vanlig ordning kontakt per telefon. Vid denna kontakt skall Du boka tid för intervju. Om Du skulle föredra att göra direktbesök utan föregående telefonkontakt tillåter vi detta under förutsättning att avståndet till IP inte överstiger två mil. Om avståndet är längre får besöket göras i samband med något annat ärende i grannskapet. Någon särskild kontakt med Din region i Örebro krävs således ej i dessa fall. I övriga fall bör Du ta kontakt med din region.

3.3 Intervjun

Målsättningen är att samtliga intervjuer skall genomföras som besöksintervjuer.

Intervjun beräknas ta ca 75 minuter.

Intervjuerna bör genomföras i enrum. Om det inte går att intervjua i enrum försök att "avskärma" er från andra personer i rummet.

Om IP inte talar svenska får tolk anlitas.

3.4 Åtgärder om IP är sjuk eller gammal

Om IP är sjuk eller intagen på vårdanstalt brukar man oftast få acceptera det som bortfall. I denna undersökning där ett av syftena är att speciellt kartlägga sjuklighet är det viktigt att försöka nå även dessa personer.

Vid behov bör Du ta kontakt med anhörig, läkare, sköterska, kurator etc för att avgöra lämpligheten att kontakta IP (se även avsnitt 3.5 om indirekt intervju).

Om IP är akut sjuk be att få göra intervjun någon vecka senare, om det går bättre då. Intervjun kan bli lång och tröttsam om IP är gammal eller sjuklig. Om IP verkar klart uttröttad är det ingenting som hindrar Dig från att ta en rast eller göra ett avbrott i intervjun så att IP får vila en stund. Du kan även återkomma en annan dag.

3.5 Indirekta intervjuer

I ett fåtal fall kan indirekta intervjuer förekomma. Som en sista utväg får indirekta intervjuer göras i följande fall:

- a) då IP är sjuk och inte förväntas tillfriskna under fältarbetsperioden
- b) då IP lider av någon långvarig sjukdom som omöjliggör intervju (t ex om IP lider av dövhet, senilitet eller mental störning);
- c) då IP inte talar svenska. (I första hand bör dock tolk anlitas.);
- d) då IP inte kan nås före utgången av fältarbetsperioden (se grundinstruktionen);

För IP som vistas utomlands görs indirekt intervju om IP har make/maka eller samboende i Sverige.

För fall där IP återvänder till Sverige före fältarbetsperiodens slut skall direkt intervju göras. I alla tveksamma fall kontaktar Du regionassistenten.

Indirekt intervju skall göras med någon som är väl insatt i IP:s förhållanden exempelvis make/maka, föräldrar eller annan nära anhörig. Andra tänkbara personer är kurator och avdelningssköterska. Tillstånd krävs i sådant fall av klinikchef eller sköterska. Innan indirekt intervju genomföres skall samtycke inhämtas från den person intervjun skall avse (IP), om detta är praktiskt möjligt och inte avsevärt hindrar undersökningens genomförande. Detta innebär att du normalt bör ha uttryckligt tillstånd av IP, men om detta är praktiskt svårt - t ex om IP är bortrest en längre tid - får Du göra en intervju ändå om den som skall lämna uppgifterna tror att IP inte har något emot detta. Indirekt intervju får inte göras mot IP:s önskan.

Då Du gör en indirekt intervju måste Du på ub:n ge en klar beskrivning av varför Du gjort detta och vem som besvarat frågorna rörande IP:s förhållanden.

I LNU finns inget speciellt formulär för indirekt intervju. I stället skall alla frågorna ställas och kan inte den person som får frågorna ge ett svar så markera ett snedstreck över frågenumret. Anledningen till att vi saknar en speciell blankett för indirekt intervju är att vi inte vill göra en begränsning från ursprungsblankettens frågor. Vi tar hellre intervju på hela blanketten och en viss osäkerhet i vissa svar än använder en förkortad blankett där informationen kan bli begränsad.

3.6-3.7 Spårning, kontakt, eventuell vägran

Det är mycket viktigt att spåra IP på ett tidigt stadium i fältarbetet. När vi närmar oss sommaren är det svårare att anträffa IP. Se till att börja spårningsarbetet i god tid och följ där grundinstruktionen. Varje spårningsinsats skall noteras på ub:n. Det räcker inte med bara ett staket över telefonpäringningar. För övrigt gäller samma förfarande som i ULF. Det innebär att Du tar kontakt med IP på ett tidigt stadium och fortsätter bearbetningen kontinuerligt om den första kontakten inte leder till intervju. Du skall alltså göra förnyade ansträngningar med IP som verkar tveksam eller avvisande till att medverka.

Om en urvalsperson icke vill medverka, försök förklara syftet med undersökningen. Om du får ett intryck av att det är något tillfälligt som gör att IP inte vill delta, kan det vara klokt att avsluta samtalet innan IP formulerar en uttalad vägran och sedan återkomma efter någon vecka. Efter varje kontakt med IP som ej resulterar i bokad tid för intervju är det viktigt att Du funderar över om det fortfarande är meningsfullt att återkomma. Bedömer Du situationen som att det är utsiktslöst att kontakta IP igen, skicka då in ub:n till Örebro så fort som möjligt. Notera noga på ub:n vilken orsak IP anger för att inte medverka.

Det förekommer också att IP vägrar att besvara vissa enskilda frågor som de upplever som känsliga. I så fall hoppar Du över dem och fortsätter intervjun. I samband med att Du avslutar den kan Du fråga IP om han, när han nu känner till innehållet i hela intervjun, fortfarande inte vill besvara de frågor som ni tidigare hoppade över.

3.8 Återintervjuer

I alla undersökningar uppstår fel. Det kan vara IP som svarar felaktigt, otydligt eller svävande, det kan vara intervjuaren som registrerar svaret felaktigt, det kan vara kodaren som sätter fel kod, det kan vara forskaren som gör fel i databearbetningen etc. I en undersökning av förändring, som denna, är det av avgörande betydelse att man kan uppskatta ungefär hur mycket fel som begås.

För att få en uppskattning av felmängden har vi beslutat pröva att göra återintervjuer med ett mindre antal IP. Varje intervjuare kan räkna med att få göra ungefär en intervju med en IP som någon annan intervjuat någon vecka innan och likaså kommer ca en av dem Du intervjuat att senare intervjuas av någon annan.

Dessa återintervjuer kommer i alla skeden att behandlas lika som de ursprungliga intervjuerna för att man sedan i slutskedet skall kunna se hur stora skillnader som föreligger i uppgifterna om samma IP.

Syftet med återintervjuerna är således strikt vetenskapligt, och resultaten kommer inte att användas till att kontrollera enskilda intervjuares, granskares, kodares eller, för den delen, forskares arbete. Men återintervjuerna kan tjäna som en påminnelse för Dig hur viktig vi bedömer kvaliteten i intervjuerna vara och tjäna som en sporre till att hålla antalet fel nere till ett absolut minimum.

3.9 Märkerings teknik mm.

Svaren markeras genom att ringa in förtryckta svarskoder eller genom att fylla in siffror eller andra uppgifter på angivna platser.

Gör anteckningar eller kommentarer till varje svar som kan tyckas egendomligt eller tvetydigt. Anteckna också spontana kommentarer från IP oberoende av om det finns någon anmärkningsrad eller ej.

Om du inte kan få svar på en fråga, som enligt anvisningarna skall ställas till IP, är det viktigt att Du gör en anmärkning om varför svaret saknas. Annars riskerar Du att bli kontaktad för komplettering.

Förutom frågorna finns, precis som i ULF-blanketten, svarsalternativ som inte skall läsas för IP, olika typer av anvisningar till Dig etc. För att Du skall kunna skilja på vad som skall och inte skall läsas upp har vi använt olika stilsorter samt små och stora bokstäver, på samma sätt som i ULF-blanketten. Följande gäller:

Anvisningar om vilka som skall besvara ett avsnitt och vilka som skall hoppa till nästa redovisas inramade *i kursiv stil*. Frågenummer med **fet stil** markerar att frågorna skall ställas till alla.

Den text i formuläret som står med liten stil (gemen) är själva frågan som du alltid skall läsa upp för IP. Om någon del av frågan står inom parentes skall Du dock välja själv om det passar att läsa upp den delen eller ej.

Svarsalternativ som inte skall läsas upp är skrivna med stora bokstäver (VERSALER) medan anvisningar till dig om hur frågorna skall ställas etc. *är skrivna med kursiv stil*.

3.10 Arbetsplatskort

Som nämndes ovan kommer en undersökning av arbetsplatser i Sverige att göras i anslutning till denna undersökning. Den skall gå till så att en eller två personer på IP:s arbetsplats intervjuas. Intervjuerna skall göras av telefongruppen vid SCB. För att ge underlag till deras arbete skall Du fylla i ett 'arbetsplatskort' för intervju personer som föregående vecka var anställda på arbetsplatser med minst 10 anställda. Arbetsplatskortet fylls lämpligtvis i när du återkommer hem efter avslutad intervju, och får inte skickas in till Örebro tillsammans med formuläret. Arbetsplatskortet skall inte fyllas i vid återintervjuer. UB-numret är förtryckt på kortet. De uppgifterna som skall föras in är:

1. Arbetsgivarens namn (fråga 112 i formuläret)
2. Arbetsställets namn, om annat än 1 (fråga 112)
3. Gatu- och postadress till arbetsstället (fråga 112)
4. Telefonnummer till arbetsstället (fråga 222)
5. Arbetsställets storlek (antingen uppgiften för det sista(=nuvarande) arbetet i fråga 80 eller fråga 86)
6. Arbetsställets verksamhet (antingen uppgiften för det sista(=nuvarande) arbetet i fråga 80 eller fråga 84c)
7. Arbetsplatschefens namn och eventuellt telefonnummer (inhämtas på telefon från arbetsplatsen)
8. IP:s befattning/yrke (antingen uppgiften för det sista(=nuvarande) arbetet i fråga 80 eller fråga 84b)

3.11 Insändning av genomförda intervjuer

Glöm inte att intervjun skall sändas in i ett separat kuvert, skilt från ub:n och arbetsplatskortet. Intervjuerna insändes så snart de är klara. Före insändningen av intervjuerna skall Du givetvis ha granskat dem så att Du är säker på att de är fullständiga. Saknas svar på någon enstaka fråga så skall anledningen till detta finnas antecknad i anslutning till frågan. Kom också ihåg att på ub:n anteckna eventuell ogift sambos personnummer samt de i punkt 3.10 uppräknade uppgifterna på arbetsplatskortet.

FRÅGEFORMULÄR MED DETALJANVISNINGAR

Denna sida innehåller inga frågor till Ip, utan endast uppgifter som Du skall fylla i före och efter intervjun. Det är viktigt att Du innan Du skickar in formuläret kontrollerar att denna sida är fullständigt ifylld.

Om Ip enligt fråga 18 är samboende med någon, men ogift, skall Du markera med ett kryss här. Då skall Du också föra in den samboendes personnummer på UB:n. Krysset ger granskarna möjlighet att kontrollera att personnumret finns med när formuläret kommer in.

Av en ruta på UB:n står framgår om Ip har intervjuats tidigare. Om så är fallet skall Du börja intervjun med Fråga 18 istället för med Fråga 1. Sätt ett kryss i rutan här bredvid före intervjun som en påminnelse - finns ett kryss skall frågorna 1-17c vara obesvarade. Saknas ett kryss skall de ha besvarats.

Uppgiften om födelseår kan Du hämta från UB:n och länet avser det län där Ip bor nu. Skälet till att dessa uppgifter skall anges är att det i arbetet med formuläret är en väldig fördel att ha uppgifterna direkt tillgängliga.

I. UPPVÄXTFÖRHÅLLANDEN

Fråga 1 a

Fråga 1 b Om uppgiften Ip lämnar enkelt låter sig koda enligt förteckningen till höger fyller Du i koden i rutan. Tycker Du att det på något sätt är svårt eller problematiskt kan Du lämna rutan tom. Men skriver alltid upp Ip:s svar på anteckningsgraden.

Fråga 1 c Även för denna fråga fyller Du i direkt om språket återfinns på listan. Grekiska, turkiska och andra språk koda "övriga".

Fråga 2 a

Fråga 2 b

Fråga 3 a Som biologiska föräldrar räknas inte adoptivföräldrar, fosterföräldrar, styvföräldrar och liknande.

Fråga 3 b

Fråga 4

Fråga 5 a Gäller den som Ip själv räknar som far. Här behöver det alltså inte vara den biologiske fadern utan exempelvis fosterfar, styvfar etc.

Fråga 5 b

Folkhögskola kodas 2.

Fråga 6 a Gäller den som Ip själv räknar som mor. Här behöver det alltså inte vara den biologiska modern utan exempelvis fostermor, styvmor etc.

Fråga 6 b

Folkhögskola kodas 2.

Fråga 7 Gäller den som Ip själv räknar som far.

Gäller faderns yrke under Ip:s uppväxttid, och ej det yrke som fadern har för närvarande.

Observera att svarsalternativen satta med små bokstäver skall läsas upp för Ip.

Försök att få fram så precisa uppgifter som möjligt, inte bara allmänna beteckningar som tjänsteman, officer eller liknande. Vid uppgifter som kamrer, direktör, avdelningsföreståndare, el liknande, försök få en uppgift om företagets storlek. Det är alltid fördelaktigt med en uppgift om arbetsgivaren t ex "kamrer vid större affärsbank", "direktör i mindre trävarufirma" etc.

Om Ip vuxit upp med far eller morföräldrar koda uppgifter för dessa.

Om egen företagare ange både det och en yrkesbeteckning t ex "egen företagare, järnhandlare" eller "egen företagare, arkitekt".

Om jordbrukare eller företagare men även ett annat arbete vid sidan om jordbruket eller företaget ange detta och om möjligt vilken sysselsättning som kan betraktas som den huvudsakliga. T ex "huvudsysselsättning jordbrukare, men även anställd som skogsarbetare" eller "arkitekt anställd vid kommunens stadsplanekontor men även egen arkitektbyrå som bisyssla".

Som egen företagare räknas också den som är anställd i ett "eget" aktiebolag.

I frågan om eget företag kan det behövas en särskild fråga om antalet anställda.

Fråga 8 Se instruktionen till fråga 7.

Fråga 9

Även halvsyskon och andra som Ip räknar som syskon inkluderas (om Ip vuxit upp tillsammans med dessa).

Fråga 10 a Kortvarigare men återkommande sjukdomsperioder för någon familjemedlem, dvs någon familjemedlem har varit "sjuklig", kodas "Ja".

Fråga 10 b

Fråga 11 Gäller Ip:s uppfattning av vad som menas med "svårt ekonomiskt". Försök inte påverka Ip, utan avvakta lungt ett svar som du kan koda "Ja" eller "Nej".

Om det blir diskussion om vad som skall menas med "svårt ekonomiskt" kan Du säga att familjen skall ha haft det svårt att klara det nödvändigaste (mat, kläder, husrum) och att det skall sättas någorlunda i relation till uppväxttidens förhållanden.

Fråga 12 Bostadsrättslägenhet räknas ej som villa.

Fråga 13 Gäller Ip:s uppfattning av vad som menas med "slitningar".

Försök inte påverka Ip, utan avvakta lungt ett svar som du kan koda "Ja" eller "Nej".

Fråga 14 a Om Ip bott utanför hemmet bara kortare tid (t ex sommarlov och liknande), kodas "Ja". I tveksamma fall sätts gränsen vid ett år, dvs om Ip bott på annan plats mer än ett år kodas "Nej".

Kortare flyttningar: Om Ip är tveksam om hur kortare flyttningar, t ex inom en stad skall räknas, använd som gräns att Ip skall tvingas byta skola och lekkamrater. Vid återflyttning till plats man tidigare bott på räknas denna ej som nytt ställe.

Fråga 14b

Fråga 14c

Fråga 15 a Samhällets storlek gäller förhållandena under Ip:s uppväxttid.

Om du är osäker om t ex samhället hade minst 500 invånare, kan man nämna att det i så fall torde ha bestått av minst 100 hus.

Dröj dock ej för länge vid frågan utan koda in svaret ni kommer fram till och markera med ett frågetecken (?) om Du tycker att det är osäkert.

Till storstad (kod 5) räknas ett antal förorter enligt kriterier som ges i "Om levnadsnivåundersökningen".

Fråga 15 b Kommun bör avse kommunen som den avgränsades under Ip:s uppväxttid. Om kommunen slagits samman med andra och Du endast får reda på den nuvarande kommunen är det viktigt att Du anger det.

Observera att länets nummer enligt koden skall kodas i rutorna.

Fråga 16 a-c Observera att dessa frågor endast skall ställas till dem som är födda 1965 och senare.

Fråga 17a

Fråga 17b Frågan gäller den hjälp som Ip faktiskt fick från andra familjemedlemmar. Om Ip svarar att han/hon fick hjälp "då det behövdes" eller liknande skall Du försöka få en uppgift om hur ofta så var fallet.

Fråga 17c

Fråga 20 Försök att få fram så precisa uppgifter som möjligt, inte bara allmänna beteckningar som tjänsteman, officer eller liknande. Vid uppgifter som kamrer, direktör, avdelningsföreståndare, el liknande, försök få en uppgift om företagets storlek. Det är alltid fördelaktigt med en uppgift om arbetsgivaren t ex "kamrer vid större affärsbank", "direktör i mindre trävarufirma" etc.

Om det av yrkesbeteckningen inte framgår om makens yrke är i offentlig eller privat sektor är det viktigt att Du antecknar även typ av arbetsgivare. Du kan behöva ställa extrafråga av samma typ som 7 b.

Om egen företagare ange både det och en yrkesbeteckning t ex "egen företagare, järnhandlare" eller "egen företagare, arkitekt".

Om jordbrukare eller företagare men även ett annat arbete vid sidan om jordbruket eller företaget ange detta och om möjligt vilken sysselsättning som kan betraktas som den huvudsakliga. T ex "huvudsysselsättning jordbrukare, men även anställd som skogsarbetare" eller "arkitekt anställd vid kommunens stadsplanekontor men även egen arkitektbyrå bisyssla".

Fråga 21 a-c Förförvärsarbete avgränsas på samma sätt som i AKU, dvs inklusive sjukskrivning och semester. Arbetstimmar är den faktiska tiden.

Om Ip inte vet det exakta antalet veckoarbetstimmar utan svarar "på heltid" koda det som 40 timmar per vecka.

Om Ip svarar "på deltid" koda det som 20 timmar per vecka, eller koda det ungefärliga antalet timmar per vecka.

Om inget förvärsarbete koda 00 både för arbetstimmar, arbetsveckor och veckoarbetstid.

Om Ip:s make/maka regelbundet har övertid eller extraarbeten eller flera jobb skall den sammanlagda genomsnittliga tiden anges.

Om Ip:s make/maka arbetar 97 timmar eller mer, kodas 97.

Fråga 22 Vi är ute efter make/maka/sambos högsta avslutade utbildning som den definieras av NIVÅ 1-7 i frågan. För vissa nivåer finns två alternativ för att urskilja det "gamla" skolsystemet från det "nya" där de inte är jämförbara. Indelningen ger oss också möjligheten att urskilja yrkesutbildningar samt att slå ihop vissa kategorier

Svarsalternativen har skrivits med små bokstäver men skall ändå inte läsas upp. Invänta istället Ip:s svar och koda det alternativ som gäller. Om Ip nämner en skolform som inte finns med bland exemplen så anteckna den och koda den nivå som ni anser vara mest näraliggande. Om Du är osäker kan Du använda kod 11 ANNAT och ange skolformen där.

Koden 11 ANNAT kan också användas för ej avslutad folkskola/grundskola samt för utländsk utbildning som Ip ej kan jämföra med något av alternativen. Ange i det sistnämnda fallet också vilket land det gäller (t ex "utbildning till frisör i Finland").

Om Du är osäker på var en viss gymnasielinje skall kodas: titta på fråga 58 (och svarskort 58).

~~Fråga 23 A Om diskussion uppstår om vad som är den huvudsakliga tillsynsformen under dagtid så har dagmamma- och daghemsalternativen företräde, dvs om 4 timmar hos dagmamma och 4 timmar med förälder skall dagmamma anges som huvudsakligt alternativ.~~

Om Ip vårdar barnbarn i de aktuella åldrarna tas dessa uppgifter upp här.

- B Endast ungefärliga belopp behöver anges. Om Ip har flera barn för vilka han/hon har barn tillsynskostnader försöker Du i första hand få kostnaderna redovisade för varje barn för sig. Om det inte går för Du in den sammanlagda kostnaden i kolumnen för det första av de barn som Ip har barnomsorgskostnader för. Anteckna gärna detta i marginalen. OBS! Endast direkta barn tillsynskostnader. Räkna ej med inkomstbortfall. *Tillsynskostnad kan föreligga även då tillsynen av barn huvudsakligen är ordnad i hemmet (alt. 1 och 2 i 23a).*
- C Med "klara sig själv under någon del av dagen" avses exempelvis om barnet regelbundet får klara sig själv, tex en stund efter skolans slut.

D

E

F

G

Fråga 24A Adoptiv- och styvbarn tillhör stadigvarande familjen medan fosterbarn ofta endast bor en kort tid hos fosterföräldrarna. Dessa får många gånger betalt för att ha fosterbarn.

B vara alla barn Antalet barn som nämns i denna fråga plus antalet barn som nämnts i fråga 18 skall tillsammans Ip har eller har haft.

C Om Ip ej minns exakt födelseår och månad för alla barn, behöver Du inte pressa fram den exakta uppgiften. Årtal är dock bra om Du kan få fram.

Försök få barnen antecknade i rätt ordningsföljd.

D Årtalet är viktigt. Notera att vi här nöjer oss med uppgift om om kvartalet då barnet flyttade (alternativt avled).
Uppgifter här gäller inte enbart då barn flyttat från föräldrahemmet utan också då Ip av olika anledningar (t ex skilsmässa) lämnat hemmet. Sålunda redovisas uppgift för när Ip och barnet ifråga inte längre bor i samma hushåll.

E Försörjningskod 1 om barnet i allt väsentligt försörjs av Ip (make/maka/samboende). Barnet bör således inte få några betydande bidrag från någon annan, t ex fränskild förälder och inte heller ha en egen inkomst överstigande 10 000 per år.

Försörjningskod 2 om barnet har egen inkomst över 10 000 kr per år, eller försörjes på annat sätt t ex genom lån eller studiemedel, men ändå är beroende av Ip (make/maka/samboende) för sin försörjning. Bidragen från Ip kan innebära att Ip regelmässigt ställer upp när ekonomin kärvar för barnet. Bidragen får inte vara oväsentliga i förhållande till den totala försörjningskostnaden.

Försörjningskod 3 om barnet är helt oberoende av Ip (make/maka/samboende) för sin försörjning. Kod 3 skall användas även om det förekommer att Ip ger barnet bidrag eller gåvor, men dessa är betydelselösa eller oväsentliga i förhållande till försörjningskostnaden.

Fråga 25 Om Ja på denna fråga skall Du gå igenom tablan i fråga 26. Med "samboende" menas här samboende under äktenskapsliknande former. Denna fråga kan upplevas som känslig och närgången av Ip, särskilt om nuvarande make/maka/sambo närvarar. Denna fråga är därför en av anledningarna till att Du bör försöka få intervjun gjord i enrum. Nuvarande samboförhållande tas ej med här.

Fråga 26 A Försök få fram både år och månad. Om Ip ej minns månaden så koda kvartal: jan-mars=21, april-juni=22, juli-sept=23, okt-dec=24

B Försök få fram både år och månad. Om Ip ej minns månaden så koda kvartal: jan-mars=21, april-juni=22, juli-sept=23, okt-dec=24

C

Fråga 27a Storstockholm, Stormalmö och Storgöteborg räknas som tre bostadsorter, vilket innebär att en flyttning mellan Botkyrka och Täby kommun, dvs inom Storstockholm, ej räknas som byte av bostadsort.

Fråga 27b Inräknat den nuvarande orten. Om Ip bott mindre än ett år på den nuvarande orten skall denna ändå räknas med i de fall då Ip bedömer att han/hon kommer att bo där sammanlagt ett år.

Fråga 27c

Fråga 28a Se instruktion för Fråga 26.

Fråga 28b

Fråga 29

Här avses första gången Ip kom till Sverige om Ip därefter åter tillbringat en tid utomlands.

III. BOSTADSFÖRHÅLLANDEN

Fråga 30 Om Ip bott hela sitt liv i den nuvarande bostaden kodal födelsedatum som inflyttningsdatum.

Om Ip ej minns månaden kodal kvartal. jan.-mars=21

april-juni=22

juli-sept.=23

okt.-dec.=24

Fråga 31a

Bostadslös kodal 9797.

Studentbostad med gemensamt kök kodal 3.

Fråga 31b Gäller Ip:s uppfattning om vad han/hon räknar som "rum". Om Ip är tveksam, vägled honom/henne genom att nämna att rum brukar anses vara minst sex kvadratmeter och ha fönster, men att det avgörande är hur det används. Om ett mindre utrymme fungerar som ett rum för någon hushållsmedlem, och ej blott som en sovalkov i ett annat rum, kan det räknas som rum.

Fråga 32 Räkna med enbart boendeyta, alltså ej varmgarage inrymt i huset eller liknande. Anteckna tveksamma fall.

Fråga 33

Institutionsboende kodal 5.

Fråga 35

Fråga 36 a

Fråga 36 b Med uppslagsverk avses här större verk, omfattande minst 2 band

Fråga 36 c Se instruktion Fråga 36b.

Fråga 37 Frågorna 37 och 38 ställs för att få en beskrivning av den yttre boendemiljön.

Med grönområde avses ett område som är (nästan helt) fritt från bebyggelse, större motorleder och industrier och som är så stort att man kan gå omkring i någon halvtimme inom området.

Fråga 38 Frågan gäller den närmast belägna livsmedelsbutiken, vilken inte behöver vara den butik där Ip normalt sett handlar.

Fråga 39 Gäller vem som är hushållsföreståndare. Om Ip hyr en bostad i andra hand skall han alltså kodas som "Ni själv" etc.

Fråga 40 Inneboende. Om Ip är inneboende kan Du behöva formulera om frågan till "Hur mycket betalar Ni i hyra?" Endast hyreskostnaderna! Om Ip betalar för sig hemma eller är helinackorderad skall matkostnaderna dras bort. Det kan bli svårt, så nöj dig med ett ungefärligt belopp.

Fråga 41 ~~Annans äger bostadsrättslägenhet. Om Ip hyr bostadsrättslägenhet av någon annan och således själv inte är bostadsinnehavaren, koda "Hyr bostaden".~~

Då Ip äger hyreshus, i vilket Ip också bor, koda 1.

Fråga 42

Fråga 43 I hyran som man betalar ingår vanligtvis bränsle och vatten men ej elektricitet för så vitt man inte hyr en villa då också bränsle och vatten kan tillkomma. Obl. garageavgift som ingår i hyran skall ej frånräknas. Om frivillig garageplats ingår i hyran och den ej kan frånräknas görs anteckning och "frivillig garageplats ingår". Om hushållsel ingår i hyran frånräknas den om möjligt. I annat fall görs anteckning att "hushållsel ingår i hyran".

Fråga 44 a Här avses det taxeringsvärde som gäller för årets (1991) deklaration.

Då Ip äger huset tillsammans med andra personer (ej make/maka/sambo) koda endast Ip:s andel av taxeringsvärdet.

Nybyggnation koda 9797.

Fråga 44 b Här avses det näst senaste taxeringsvärdet. För jordbruksfastigheter är taxeringsvärdet oförändrat.

IV. UTBILDNING

Fråga 50

Om IP har tagit upp lärlingstid inkluderas denna.

Om Ip aldrig gått i skola koda 88.

Fråga 51 Om Ip är osäker, koda NEJ.

Fråga 53 a Om IP nämner "fortsättningsskola" eller "högre folkskola", koda JA, men gör gärna en anteckning.

Fråga 53 b Hit räknas också praktisk realskola och normalskolekompetens. Ip behöver inte ha avslutat skolformen, men skall ha gått minst en årskurs.

Fråga 53 c Om Ip avbrutit sina studier under ett läsår, skall det året ej räknas här.

Kod 9 motsvarar i regel sex år i vanlig folkskola och tre år i högre folkskola.

Fråga 54 Som grundskola räknas också "försöksskola", experiment med 9-årig folkskola m fl skolformer som kan jämföras med "enhetsskola".

Fråga 55 Även handelsgymnasium, tekniskt gymnasium samt fackskola (2-årig social, ekonomisk eller teknisk linje) räknas som gymnasium.

Fråga 56

Fråga 57 Om IP avbrutit sin utbildning under ett läsår, skall det året ej räknas med här.

Fråga 58

Fråga 59 a Om Ip gick 4-årig linje på gymnasiet och slutade efter tre år, koda JA.

Fråga 59 b

*Om Ip ej minns månaden koda kvartal. jan.-mars=21
 april-juni=22
 juli-sept.=23
 okt.-dec.=24*

Fråga 60 a Här kan man stöta på en utbildning som IP redan har svarat på under tidigare avsnitt (t ex som "grundskola" eller "gymnasielinje". Fortsätt ändå och fyll i denna del - gör gärna en notering om att komvux-utbildningen finns antecknad tidigare.

Fråga 60 b

Fråga 60 c

Fråga 60 d Om Ip har flera utbildningar på samma nivå: Koda den den högsta avslutade.

Fråga 60 e Om Ip ej kommer ihåg månad, koda kvartal med följande koder:

Jan-Mars=21
April-Juni=22
Juli-Sept=23
Okt-Dec=24

Fråga 62 "Räknat på heltid" innebär inte att utbildningen måste ha skett på heltid, utan endast att den omräknad till heltidsstudier skall motsvara minst 6 månaders utbildning. Likvärdigt med 6 månader är 24 veckor, 600 timmar, samt 60 brev vid korrespondensstudier. Utbildning som redovisats tidigare skall inte åter redovisas här.

Om Ip har fyra eller fler utbildningar, skriv på baksidan av sidan, eller i marginalen.

Fråga 63 A Beskriv utbildningen utförligt. Allmänna beskrivningar som "teknisk utbildning", "handelsutbildning" är inte tillräckliga: specificera och ange även skolan (t ex Frans Schartaus, Pahlmans). Istället för "vårdutbildning", ange "vårdbiträdesutbildning", "sjuuskötersskola" etc. För yrkesskoleutbildningar, ange t ex "utbildning till svetsare, verkstadsskolan i X-stad".

B Många utbildningar t ex i form av praktik eller lärlingsskap leder fram till ett kompetensbevis i form av examen, gesäll- eller mästarbrev, eller behörighet eller auktorisation. Ange i så fall detta, samt det yrke och den titel som utbildningen/praktiken (t ex konditor, frisör, elektriker, skomakare). Vissa utbildningar är internutbildningar, t ex inom banker, försäkringskassan, polisen, eller militären. Anteckna då det går den exakta titel eller befattning som utbildningen syftade till (t ex "furir", "bankkamrer", eller "poliskommisarie").

Det yrke eller den titel som betingas av utbildningen kodas oavsett om Ip uppnått denna examen.

C Om IP var lärling eller gjorde någon slags praktik bör hela tiden räknas som "utbildning", även om IP jobbade samtidigt.

Här kodas den tid Ip gått på utbildningen, inte utbildningens officiella längd.

D Om Ip ej kommer ihåg månad, koda kvartal enligt instruktionen.

V. SYSSLESÄTTNINGSBIOGRAFI

Fråga 70 Räkna antalet år oavsett om det är heltid, halvtid eller deltid.

Om Ip arbetat upp till sex månader kodas 00, ej 88.

Fråga 71 a Med arbete menas här även arbete på deltid (om det omfattar 10 timmar) i veckan. Observera att "arbete" inte är samma sak som "yrke". En snickare kan ha haft flera arbeten, dels hos olika arbetsgivare, men också i samma företag med t ex olika kvalifikationsnivå (kanske tjänst som underhållsreparatör, lagbas, och arbetsledare).

Fråga 71 b

*Om Ip ej minns månaden kodas kvartal. jan.-mars=21
 april-juni=22
 juli-sept.=23
 okt.-dec.=24*

Fråga 71 c

Fråga 72

Fråga 73 Försök få fram så precisa uppgifter som möjligt. Beteckningar som "tjänsteman", "officer", "sekreterare" etc är för allmänna.

Fråga 74 Uppgiften ligger till grund för näringsgrenskodning enligt SNI, dvs på samma sätt som i ULF eller AKU.

Fråga 75 Som anställning räknas också AK, AMS- och beredskapsarbeten, och även provanställningar och andra tidsbestämda eller tidsbegränsade anställningar.

Som företagare och jordbrukare räknas också medhjälpande familjemedlem som inte är avlönad utan "lever av" samma rörelse.

Om IP var både företagare och anställd, koda företagare om IP var anställd halvtid eller mindre.

Om IP var både jordbrukare och anställd (eller företagare), koda normalt sett jordbrukare. Speciellt när det gäller den vanliga kombinationen småbrukare-skogsarbetare/säsongsarbetare skall IP räknas som jordbrukare; anteckna i marginalen vilket "stödyrke" IP hade. Om det är uppenbart att IP betraktar sin anställning som sin huvudsakliga syssla, och har jordbruket mer "vid sidan av", koda anställning.

Fråga 76 a Till den offentliga sektorn räknas statliga verk, som posten, televerket, SJ, tullverket, boverket, riksförsäkringsverket, Statistiska centralbyrån m fl. Däremot skall inte statliga företag som LKAB räknas till offentliga sektorn. Inte heller räknas ideella organisationer som t ex religiösa organisationer, Kooperationer (Konsum, LRF m fl), fackföreningar, idrottsföreningar eller andra folkrörelseorganisationer till de offentliga.

Fråga 80

Se generellt instruktionerna till Fråga 73-78 ovan. Lägg särskilt märke till följande:

För varje tidsperiod (dvs på varje separat rad i svarstablan) får endast en sysselsättning anges. Om IP haft flera sysselsättningar samtidigt, t ex ett företag vid sidan av en anställning eller ett arbete vid sidan av studier, får han/hon själv avgöra vilken sysselsättning som varit hans/hennes huvudsakliga verksamhet under den period det gäller. Förutom vad gäller studier räknas dock alltid förvärvsarbete (som anställd eller företagare/jordbrukare) som den huvudsakliga sysselsättningen, om inte arbetstiden varit nära noll. Det betyder att alternativen 1 samt 3-7 i kategorin "annan sysselsättning" (arbetslös mm) aldrig anges om IP samtidigt varit sysselsatt (dvs faktiskt verksam, ej tjänstledig e d) med förvärvsarbete.

IP kan ha haft flera olika arbeten hos samma arbetsgivare eller på samma arbetsplats. Om så är fallet, skall alla de olika arbetena noteras. (För definition av arbetsplats, se instruktion till fråga 76 a.) Det kan vara svårt att avgöra om en förändring av arbetsuppgifter på en och samma arbetsplats innebär att IP bytt arbete eller inte. Om förändringen av arbetsuppgifter medför att IP's befattningsbenämning ändras, t ex från kontorist till sekreterare, räknas detta som ett byte av arbete. Om IP växlat mellan att ha och inte ha underställda är det också fråga om ett byte av arbete. Däremot är en övergång från deltid till heltid (eller tvärtom), utan att arbetsuppgifterna ändras, inte ett byte av arbete. Det som hittills sagts gäller om IP's situation förändrats utan att han/hon bytt arbetsplats. Ett byte av arbetsplats innebär alltid ett byte av arbete, oavsett om IP samtidigt byter befattning eller inte.

För de IP som varit företagare eller jordbrukare kan storleken på företaget/jordbruket ha växlat mellan de olika svarsalternativen. I så fall räknas detta som två eller flera olika arbeten, som införs på separata rader i svarstablan. Om IP i stället varit anställd spelar dock förändringar av arbetsplatsens storlek eller karaktär i övrigt ingen roll, såvida inte IP's arbetsuppgifter förändras.

Om arbete eller studier bedrivits utomlands skall detta noteras i svarstablan.

OBS! Om svarstablaerna i formuläret inte räcker till för Ip:s sysselsättningar (dvs om Ip haft fler än 18 aktiviteter), så skall Du utnyttja det extrablad som finns för denna fråga. På detta blad finns plats för ytterligare 6 aktiviteter. Glöm inte att föra in Ip:s UB-nr på bladet, så att det sedan kan kopplas ihop med rätt formulär.

Arbete utomlands kodas 5 vid "typ av sysselsättning".

Praktikanter, lärlingar m. fl. kodas som förvärvsarbete.

I pension (kod 6 "annan sysselsättning") inkluderas även sjukbidrag.

Fråga 81

När genomgången nått fram till IP's nuvarande sysselsättning, koda 9112 i utrymmet för "aktivitetens slut" i svarstablan, och gå sedan till Fråga 90.

Fråga 82

Fråga 83

Fråga 84 a Observera att denna fråga bara skall ställas till dem som inte besvarade sysselsättningshistorierna, dvs de som är födda före 1925 eller efter 1965, samt de som i Fråga 72 angav att de haft 15 jobb eller fler.

Fråga 84 b Se instruktion till Fråga 73.

Fråga 84 c Se instruktion till Fråga 74.

Fråga 85

Fråga 86 Se instruktion till Fråga 76 a.

Fråga 87 Här skall yrken/befattningar anges. Skillnaden mot det tidigare avsnittet är att här skall inte en snickare som bytt arbetsgivare ett antal gånger ange flera yrken, utan bara ett. Har IP bytt befattning, t ex från snickare till förman, skall detta noteras som ett nytt yrke. Alla förändringar som leder till nya tjänstebeteckningar och/eller väsentligt annorlunda arbetsuppgifter skall betraktas som nya yrken.

Specificera IP:s befattningar. Undvik allmänna beteckningar som "kamrer", "sekreterare", "montör" etc. Skriv istället "elmontör", "läkarsekreterare", "bankkamrer" etc.

Var noga med att ange om IP var företagare, och anteckna också om han/hon var egenföretagare (eller familjeföretagare) eller hade anställda. Detta är speciellt viktigt för t ex fiskare. Om IP varit jordbrukare, försök specificera som "småbrukare", "storbonde" etc. Om IP har varit lantarbetare, notera om det var på familj jordbruket (skriv t ex "skogsarbetare, medhj").

Tillfälliga avbrott (kortare än ett år) för perioder utan förvärvsarbete behöver inte noteras, däremot avbrott för andra yrken, även om de är tillfälliga. Liksom i Fråga 80 ovan, får endast en sysselsättning (dvs ett yrke) anges för varje tidsperiod. Om IP haft flera yrken samtidigt, får han/hon själv avgöra vilket av dem som varit det huvudsakliga under den period det gäller.

När genomgången nått fram till IP:s nuvarande sysselsättning, koda 9112 för år och månad som IP slutade i yrket.

VI. HÄLSA

Fråga 90 Fråga 90 avser att ge ett sammanfattande mått på hur Ip bedömer sitt hälsotillstånd.

Fråga 91 Lite "normal" andfäddhet efter en sprängmarsch på 100 m räknas inte som besvär. Om Ip normalt springer 100 m utan större besvär men tillfälligt har t ex vrickat foten kodas 1 (=ja). Frågan avser således mer stadigvarande förhållanden och inte besvär som klart är tillfälliga.

Fastän frågorna 90-93 är så enkla har de visat sig fungera mycket bra när det gäller att ringa in allmäntillstånd och välbefinnande.

Fråga 93

Fråga 94 Om IP är osäker eller inte kan svara, så försök ändå få ett ungefärligt svar. Viktuppgiften skall användas tillsammans med längduppgiften för att beräkna kroppsmassan.

Fråga 95 Om Ip använder samma medel som "lugnande" under dagen som "sömnmedel" under natten skall båda alternativen LUGNANDE MEDEL och SÖMNMEDEL markeras.
Om Ip själv eller du kan klassificera ett preparat behöver namnet på preparatet ej anges.

Både vitaminer
och järn

Exempel på
vanliga järn-
preparat

Exempel på vanliga
smärtstillande medel

Exempel på
vanliga lugnande
mediciner

Davider	Duroferon	Albyl	Indomec	Atarax
Duroferon med vitamin	Ercofer	Alvedon	Ketogin	Hemineurin
Durofervit	Ferromyn	Bamyl	Lunedon	Lergigan
Ercofer med vitamin	Ferrosulfat	Butazolidin	Tanderil	Librium
Ferritaminlösning	Glycifer	Dispril	Ticadag	Meproban
Ferromyn Tonicum		Doleron	Ticanox	Meprodyl
Ferromyn S Vitamin		Magnecyl	Treo	Neurol
Ferrovitagon		Premaspin		Placidyl
Ferrovital		Saridon		Restenil
Multiplex comp		Sedisonal		Risolid
Nutrivimin med järn		Sedyl		Sensaval
Optonicum		Dolotard		Sobril
Refevit forte		Fortalgesic		Tofranal
Tonifer		Idocyl		Tryptizol
				Valerecen
				Valium

Fråga 96 a Följ noga upp fråga 95 med denna fråga så att Du får med också andra mediciner än de uppräknade. Om Du lyckas koda in annan medicin i listan i fråga 95 skall Du ändra koden i fråga 96 a till "nej".

Fråga 96 b+c Om Ip uppger andra mediciner ange namnet på preparatet på prickraden i 96 b eller vad den togs mot (om Ip ej kan namnet) på prickraden i 96 c.
Om det känns lämpligt i intervjusituationen, kan det vara bäst om Du får skriva av namnet på medicinen från recept eller etikett. Men Du skall endast ta med mediciner som Ip verkligen tagit någon gång under de senaste 14 dagarna.

Fråga 97 Det är mycket viktigt att Du läser upp för Ip att listan sammanställts av medicinska experter (vid Karolinska Institutet i Stockholm) och att Ip försöker svara som han/hon skulle göra om det var en läkare som ställde frågorna. Hälsotillståndet är en av de viktigaste levnadsnivåkomponenterna, och forskare från flera vetenskapliga discipliner och med en mängd olika frågeställningar behöver goda uppgifter om Ip:s hälsa. Den här frågan är därför en av de allra viktigaste i hela formuläret.

Var mycket noggrann vid genomgången av denna lista. Friska personer kan tendera att bara ögna igenom listan utan att tänka efter ordentligt.

Flera symtom kan passa in på samma sjukdom. Alla symtom som Ip bejakar bör noteras även om de härrör ur en och samma sjukdom.

Ställ följdfråga: För varje symtom/sjukdom som Ip bejakar bör Du ställa följdfrågan: "Hade Ni lätta besvär eller svåra besvär"?

Om frågorna känns för intima: I relation till en del Ip kan det kännas onaturligt att läsa upp sådant som "hemorrhoider" och "besvär med vattenkastningen". Om Du är säker på att Ip följer med ordentligt på listan kan Du nöja Dig med att läsa upp symtomets nummer. Då läser Du upp hela symtomet för de första fem och övergår sedan gradvis att bara läsa symtomets nummer. Denna teknik bör Du dock bara tillgripa när Du tror att Ip är sådan att han svarar öppnare om bara numret läses.

Detta är en av de få frågorna i detta formulär där nej kodas 1.

Fråga 98 Om Ip här nämner något symtom som finns med på listan så gå tillbaka till listan och anteckna det där. Det finns emellertid dessutom en del symtom och sjukdomar som inte är nämnda på listan men som kan förekomma i en del fall. Exempel är förlamningar, hjärnblödning och epilepsi. Sådana antecknas på prickraderna i fråga 98. Påminn om att "senaste tolv månaderna" är sedan april/maj/juni förra året.

Fråga 99 a Mer än en vårdinstitution: skulle Ip ha vistats på mer än en vårdinstitution under de senaste 12 månaderna, koda det sammanlagda antalet veckor som tillbringats på vårdinstitutionerna på Fråga 99 b.

Fråga 99 b Det räcker med ungefärligt antal veckor. (Avrunda till helt antal veckor genom att räkna 4 dagar eller mer som hel vecka.)

11 dagar skall t ex således kodas som 2 veckor. Upp till tre dagar kodas som 0 veckor.

Fråga 100 a Påminn Ip om att "senaste tolv månaderna" innefattar tiden sedan motsvarande månad förra året.

Fråga 100 b

Fråga 101

Fråga 102 a

Fråga 102 b

Fråga 103 a För att snabba på svaret kan Du säga att alternativen 3-5 är för dem som bara har egna tänder, medan alternativen 1-2 är för övriga.

Om Ip tvekar mellan alternativen 4 och 5 kan Du säga att 4 är för de fall då man haft många fel men lagat dem, t ex lagningar i de flesta kindtänderna eller någon rotfyllning, jacketkrona eller guldbrygga. Alternativ 5 är för de fall då man inte har haft några fel eller småfel som lagats allt eftersom.

Fråga 103 b

Fråga 104 Frågorna 104 - 107c är mycket viktiga för att kunna analysera olika hälsoriskers betydelse, t ex för att studera olika arbetsmiljöers effekt på hälsan utan att eventuella skillnader i rökvanor mellan personer i dessa arbetsmiljöer snedvrider resultaten. Om Ip vore hos en läkare skulle det dessutom vara helt naturligt att frågorna kom upp.

Fråga 105

Fråga 106 a **Som rökare räknas alla som röker** 1 cigarett (2 pipstopp, $\frac{1}{2}$ cigarr) i genomsnitt per dag. Tillfällighetsrökare räknas alltså inte om de röker mindre än 7 cigaretter (eller motsvarande antal stopp, cigarrer) per vecka eller 30 per månad. Om Ip röker pipa eller cigarrer skall Du räkna om Ip:s konsumtion till cigaretter enligt schablonen inom parentes ovan.

Fråga 106 b

Fråga 106 c

Fråga 107 a

Fråga 107 b

Fråga 107 c

VII. SYSSELSÄTTNING UNDER FÖRRA ÅRET OCH FÖRRA VECKAN

Fråga 110 a Denna fråga gäller Ip:s sysselsättning under föregående år, dvs 1990. Ip måste fås att ta ställning till alla alternativen på svarskortet.

Även kortare tid markeras. Observera att så fort Ip sysslat med något alternativ minst en vecka under 1990 skall det markeras.

97 timmar eller mer kodas 97.

Om Ip har både hel- och deltidsanställning kodas deltidsanställning som bisyssla/extraknäck.

Även sysselsättningar utomlands inkluderas.

A Som anställd räknas ej direktör i eget bolag.

C Sköter hushåll gör den som i genomsnitt utför hushållsarbete 1 tim/dag.

D Såväl arrendatorn som den som driver eget jordbruk bör antecknas på denna kategori. Om familjemedlemmar driver jordbruket ihop och delar på inkomster kan båda anses driva jordbruk.

E + G "Medhjälpande" är man bara om man inte är anställd mot lön. Familjemedlem som arbetar som anställd i familjeföretag eller jordbruk antecknas sålunda under någon av kategorierna A eller B.

F Som företagare räknas i denna undersökning även de som är anställda som direktör i eget bolag. Hit förs även tandläkare och läkare som driver sin praktik som företag med anställda. Om familjemedlemmar driver företaget ihop och delar på inkomsten (t ex man och hustru) kan båda anses arbeta i eget eller delägt företag.

H Med fritt yrke avses t ex journalist, arkitekt, författare, musiker osv, som inte har anställning men som inte heller driver sin verksamhet som företag. Hit förs också bisysslor, extraknäck och småjobb, dock endast om de är vid sidan av en ordinarie anställning. Förtroendeuppdrag i politiska, fackliga och andra organisationer som Ip får ersättning för, som ej endast täcker verkligt inkomstbortfall, kan tas upp som bisyssla.

I Denna punkt skall Du vara mycket noga med att pröva på alla Ip som inte redan sagt att de jobbade 52 veckor som anställd eller i jordbruk eller i företag. Studerade som sökt men inte fått sommarjobb skall t ex tas med liksom hemmafruar som inte kunnat få arbete.

J Tjänstledig kan bara den vara som har anställning enligt A eller B.

K Här skall alla med pension antecknas, även de som förvärvsarbetar vid sidan av pensionen. Du skall alltså fråga också dem som sagt sig förvärvsarbeta om de har någon pension.

M Antalet studieveckor räknas inklusive ferier om man var studerande hela år 1990 även om man dessutom feriearbetade någon månad som anställd. Studerade man bara halva året antecknas man för 26 veckor.

N "Övrigt" skall komma ifråga endast i yttersta nödfall när du inte kunnat placera in den sysselsättning som Ip nämner på något annat ställe.

Fråga 110 b Observera att denna fråga gäller sysselsättningen under föregående vecka, och att svaren här styr vilka frågeavsnitt som skall ställas senare i sysselsättningsavsnittet. Det är därför mycket viktigt att Du låter Ip ta ställning till samtliga alternativ på svarskortet. Glöm inte att gå tillbaka till Fråga 110 b efter varje avslutad frågegrupp.

Observera att jordbruk och företag räknas som aktuellt förra veckan om Ip fortfarande driver jordbruket/företaget även om Ip föregående vecka inte utförde något arbete i det. På samma sätt är anställd aktuellt förra veckan även om Ip var tjänstledig eller sjukskriven.

Då Ip har både hel- och deltidсанställning kodas deltidсанställning som bisyssla/extraknäck.

Även eventuell sysselsättning utomlands inkluderas.

- 1 Som anställd räknas ej direktör i eget bolag.
 - 3 Såväl arrendatorn som den som driver eget jordbruk bör antecknas på denna kategori. Alternativet skall tas med även om det just förra veckan inte var något arbete i jordbruket.
 - 4+6 "Medhjälpare" är man bara om man inte är anställd mot lön. Familjemedlem som arbetar som anställd i familjeföretag eller jordbruk antecknas sålunda under någon av kategorierna A eller B.
 - 5 Som företagare räknas i denna undersökning även de som är anställda som direktör i eget bolag. Hit förs även tandläkare och läkare som driver sin praktik som företag med anställda. Alternativet skall tas med även om Ip just förra veckan inte gjorde något arbete i företaget.
 - 7 Med fritt yrke avses t ex journalist, arkitekt, författare, musiker osv, som inte har anställning men som inte heller driver sin verksamhet som företag. Hit förs också bisysslor, extraknäck och småjobb, dock endast om de är vid sidan av en ordinarie anställning.
 - 8 Denna punkt skall Du vara mycket noga med att pröva på alla Ip som inte redan sagt att de jobbade förra veckan som anställd eller i jordbruk eller i företag. Studerande som sökt men inte fått sommarjobb och hemmafruar som inte kunnat få något arbete bör räknas som arbetsökande.
 - 9 Här skall alla med pension antecknas, även de som förvärvsarbetar vid sidan av pensionen. Du skall alltså fråga också dem som sagt sig förvärvsarbeta om de har någon pension.
 - 11 Som studerande förra veckan räknas man även om man förra veckan hade sommarlov och även om man ferierarbetade, om man skall fortsätta utbildningen till hösten.
 - 12 Sköter hushåll gör den som i genomsnitt utför hushållsarbete 1 tim/dag.
 - 13 "Övrigt" skall komma ifråga endast i yttersta nödfall när Du inte kunnat placera in den sysselsättning som Ip nämner på något annat ställe.
-

GENERELL INSTRUKTION: Om Ip har flera anställningar, lät Ip avgöra vilken han/hon vill räkna som sin huvudanställning. Låt sedan de följande frågorna avse denna.

~~Fråga 111~~ Försök att få fram så precisa uppgifter som möjligt. Inte bara allmänna beteckningar som tjänsteman, officer eller liknande utan vad befattningen kallas på arbetsplatsen. Vid uppgifter som kamrer, direktör, avdelningsföreståndare, el liknande, försök få en uppgift om företagets storlek. Det är alltid fördelaktigt med en uppgift om arbetsgivaren t ex "kamrer vid större affärsbank", "direktör i mindre trävarufirma" etc.

Fråga 112 Om företaget bara har ett verksamhetsställe, är företagets namn och adress detsamma som arbetsställets namn och adress. Om företaget har flera arbetsställen kan arbetsställets namn och adress skilja sig från företagets.

Arbetsställen inom ett och samma företag skiljs åt genom att de har olika adresser. Ett och samma arbetsställe kan endast tillhöra en enda arbetsgivare och ha en enda adress. För personer med mer eller mindre ambulerande verksamhet såsom busschaufförer, byggnadsarbetare, hemvårdsbiträden, väktare m fl är arbetsstället den administrativa enhet som Ip tillhör, inte det ställe där Ip just nu råkar utföra sina arbetsuppgifter. På arbetsstället arbetar vanligtvis Ip's överordnade och adressen till denna plats står förmodligen angiven på Ip's lönebesked. För t ex en byggnadsarbetare är det alltså inte själva bygget som är arbetsstället, utan det kontor där hans chef arbetar. Det är mycket viktigt att dessa uppgifter anges så noggrant som möjligt. Det räcker till exempel inte att som arbetsgivare ange Ericsson eller Alfa-Laval, utan man bör precisera t ex Ericsson Telecom AB, eller Alfa-Laval Separation AB.

Fråga 113

Fråga 114 a

Fråga 114 b "Underställda": Med "underställda" menas andra anställda i företaget vilkas arbete Ip leder eller har ansvaret för. Av detta följer att eleverna i en klass ej betraktas som underställda en lärare. Däremot kan läraren ha arbetsledande funktion över kolleger om han t ex är huvudlärare i något ämne.
Har Du svårt att avgöra ansvarssituationen anteckna gärna i marginalen.

Fråga 115 a *977 personer eller fler kods 977.*

Fråga 115 b Här kan du ibland få skriva "vet ej" på anteckningsraden, men ta först hellre en mycket ungefärlig uppgift om antalet år, eftersom Ip:s egen uppfattning om saken är det betydelsefulla.

Fråga 116 Frågan gäller alltså den normala upplärningstiden i företaget för tp's jobb.

Fråga 117

Fråga 118

Fråga 119 a Med utbildning avses organiserad kursverksamhet, inte mera informell träning eller instruktion.

Fråga 119 b Om utbildningen skett vid flera tillfällen, summera den totala utbildningstiden.

Fråga 121 "Turlistetid": Alternativ 5 "turlistetid" är det som är vanligast inom sjukvården, t e x sjukhus, vårdhem och liknande om Ip ej är dagtidsanställd.

Jourtid tas ej med här.

Fråga 122 Observera att frågan gäller hur arbetstiderna faktiskt var föregående vecka. Antingen första kolumnen eller resten av raden skall vara ifylld för varje dag hela veckans sju dagar.

Delfrågorna b) och c) gäller när Ip kom till respektive lämnade arbetet, ej när Ip gick hemifrån respektive kom hem. Arbetspasset skall alltid föras till den dag då passet börjar, när Ip har skift eller natt och dygnsgränsen passerar.

För sådana personer som arbetar i två eller flera omgångar (t ex viss sjukvårdspersonal) skall Du ange den mellanliggande tiden som rast. Om Ip har långa uppehåll mellan två arbetspass (3 timmar eller mer) anteckna detta längst ner på sidan.

Om Ip har extraarbete fråga även efter eventuell restid till och från arbetet och räkna in denna restid i den tid Du anger för extraarbetet. Om endast extraarbeten en dag kodas endast timmar extraknäck, ej klockslag till och från eller restid m m. Endast tiderna i huvudanställningen kodas fullständigt.

Delfrågan om förberedelsearbete i hemmet avser främst lärare men kan passa in på åtskilliga andra yrkesgrupper också. Hit kommer nämligen också att hänföras sådana som tar med sig arbete hem från kontoret eller arbetar på övertid hemma.

Räkna inte som restid den tid det tar att lämna in barnen på dagis.

Restid om arbete på annan ort. Om Ip är handelsresande eller på tillfällig tjänsteresa med bortovaro från hemmet över natten, försök få fram ungefärliga tider för arbetet. Däremot behöver Du inte ange någon restid om Ip inte kunnat återvända till hemmet på kvällen. I sådana fall görs anteckning om detta med uppgift om hur många nätter Ip varit borta från bostaden.

Räkna all rast. Frågan om raster kan vålla problem i en del fall Ip kan ha kafferaster o d som egentligen ingår i arbetstiden och som är av mer obstämbar tidslängd. Räkna som rast all tid som Ip uppfattar som rast från arbetet, vare sig den ingår i arbetstiden eller ej.

Uppgifter för varje dag måste fyllas i, även om alla uppgifter är lika dag för dag. Nedflytningstecken får ej användas.

Enbart arbetspass som inleds under mätveckan skall tas med.

Exempel: Ett arbetspass som inleds 22.00 söndagen före mätveckan och avslutas 06.00 på måndagen skall inte tas med. Däremot räknas ett pass som inleds söndagen i mätveckan och som går över dygnsgränsen till måndagen efter.

Arbetspass som passerar en dygnsgräns bokförs på den dag de börjar. För att antalet timmar skall bli rätt måste vi därför låta dygnet få mer än 24 timmar.

Exempel: Ett arbetspass som inleds 20.00 på onsdagen och avslutas 04.00 på torsdagen kodas 20.00-28.00 på onsdagen.

Både frånvarooanledningskod och arbetstid kan förekomma om Ip t ex blivit sjuk och lämnat arbetet under dagen.

Kod 977 i rasttid indikerar jour.

~~Fråga 123 Gäller ordinarie arbetstid: I fråga 122 tog vi reda på Ip:s faktiska arbetstider föregående vecka. I denna fråga vill vi ha reda på den ordinarie eller "normala" arbetstid som Ip har. För de flesta heltidsanställda bör det numera vara 40 timmar. Vissa tjänstemän har 37,5 vilket kodas som 38. Om Ip normalt förbereder sitt arbete i hemmet (t ex lärare) skall denna tid räknas in i den ordinarie arbetstiden.~~

Fråga 124 a *Jourtid tas ej med här.* En mycket intressant fråga både med tanke på den arbetstidsdiskussion som förts och de eventuella effekter på arbetstidsönskemål som skattereformen kan ha. I 1981 års undersökning var det ungefär 17 procent som önskade en annan ordinarie arbetstid. Ca 12 procent ville ha kortare arbetstid och ca 5 procent längre.

Fråga 124 b Här skall Du alltså notera den totala arbetstid Ip vill ha och inte bara förändringen.

Fråga 125

Lärare kodas 98 och övrig skolpersonal med uppehållstjänst kodas 97.

Fråga 126 Om Ip är offentligt anställd och inte vet lönen någorlunda exakt, fråga efter lönegrad och anteckna det.

Ip bör i de flesta fall själv kunna klara ut vilken löneform han har med hjälp av svarskortet. Det nedanstående är litet allmän information om olika löneformer.

Punkten 4 kan gälla både tidsstuderade och andra individuella ackord. MTM, UMS, WF är förkortningar på tidsstuderade ackord som är vanliga inom industrin. Andra individuella ackord kan vara sådana som inte är tidsstuderade, men också uppgörelser om "beting", dvs att en viss arbetsinsats skall göras mot en viss ersättning och sedan kan man göra dem på längre eller kortare tid. Denna typ av ackord kan vara vanlig i små företag i den mån man har ackord där.

Punkten 5 Gruppäckord eller lagäckord. Kallas ibland också kollektivt ackord. Denna form innebär att det är arbetsinsatsen från en hel grupp av personer som bestämmer ackordets storlek. Sedan fördelas lönen inom gruppen. Lagäckord förekommer mycket i byggnadsindustrin.

Punkt 6 är vanlig inom handeln.

Punkt 7 förekommer inom serviceyrkena, hotell, restaurang och taxi.

Fråga 127 Om Ip just börjat arbeta i en kortvarig anställning och inte skall betala någon skatt eller om Ip har skattejämkning görs anteckning om detta.

Fråga 128

Fråga 129 Vid svarigheter att avgöra vad som är "noga med tiderna" kan Du fråga om man kan avvika minst 10 minuter från de ordinarie tiderna utan att någon säger något om det.

Fråga 130

Fråga 132 a): Nästan ingen kan naturligtvis välja vilka arbetsuppgifter som helst. Frågan gäller i vilken grad ip själv kan bestämma vilken arbetsuppgift han för tillfället skall utföra, inom ramen för den verksamhet som hans arbete omfattar. Om arbetet omfattar ett mycket begränsat antal olika uppgifter, eller t o m en enda så innebär detta att Ip:s inflytande är litet. Om arbetet omfattar många olika uppgifter men ip inte själv kan välja vilken av dem han skall utföra, är hans inflytande också litet. Ett stort inflytande föreligger däremot om arbetsuppgifterna är flera eller många, samtidigt som Ip kan välja vilken av dem han skall utföra.

b): Frågan gäller om Ip själv kan bestämma med vilka metoder, verktyg etc. som han skall utföra en given arbetsuppgift.

Fråga 133

e) och f): Om Ip inte har några överordnade skall svaret vara "inte alls".

Fråga 134 a Ip själv får avgöra om det är en arbetsskada. Dvs arbetsskadan behöver ej vara belagd av läkare.

Fråga 134 b

977 dagar eller mer kodas 977.

Fråga 134 c

Fråga 134 d

Fråga 134 e Exempel på åtgärder som arbetsgivaren kan ha vidtagit är nya säkerhetsanordningar, säkrare maskiner, förebyggande hälsovård, borttagande av farliga arbetsmoment.

Fråga 135 a

Fråga 135 b

Fråga 135 c-g Gäller Ip:s uppfattning om arbetsplatsförhållandena. Undvik att själv ge några definitioner av vad som skall menas med t ex "kroppsligt krävande" eller "psykiskt ansträngande" eller om det är "bullrigt på arbetsplatsen". Finner Du svaren uppenbart orimliga kan Du notera Dina reflexioner på anmärkningsraden så kan vi ha vägledning av dem sedan.

Fråga 136 a

Fråga 136 b

Fråga 136 c

Fråga 137 a

Fråga 137 b

Fråga 138 a

Fråga 138 b

Fråga 138 c Även tobaksrök medräknas om den verkligen besväras Ip.

Fråga 138 d

Fråga 138 e

Fråga 138 f

Fråga 138 g

Fråga 138 h

Fråga 139 a

Fråga 139 b

~~Fråga 140~~ Frågor om jordbruket skall ställas till alla jordbrukare som driver jordbruk även om de just föregående vecka inte arbetade någonting i jordbruket.

Om jordbruket ägs av flera delägare (förutom make/maka) anges IPs andel av den totala arealen.

Fråga 141 Om familjemedlemmar driver jordbruket ihop och delar på inkomsten anses inte jordbruket ha någon fast anställd.

Fråga 142 a

Fråga 142 b

Fråga 142 c

Fråga 142 d

Fråga 143

Fråga 144 a

Fråga 144 b

~~Fråga 145 a Frågor om företaget skall ställas till alla som driver företag även om de föregående vecka inte arbetade
någonting i företaget.~~

~~Notera den typ av uppgifter som används vid näringsgrenskodning.~~

Fråga 145 b

Fråga 146 Om familjemedlemmar driver företaget ihop och delar inkomsten räknas sådana familjemedlemmar ej som anställda.

Fråga 147

Fråga 148 a

Fråga 148 b

97 timmar eller mer kodas 97.

Fråga 150 a

Fråga 150 b

Fråga 151 Flera yrken/bisysslor kan vara aktuella. Notera i så fall dessa och vilka av dem som Ip betraktar som sitt huvudsakliga yrke/bisyssla. För den som i fråga 110 b noterats som anställd, jordbrukare eller företagare avser denna fråga bisysslor.

Fråga 152 a

97 timmar eller mer kodas 97.

Fråga 152 b

97 timmar eller mer kodas 97.

Fråga 153 "Har inget yrke": Svar som "har inget yrke" kan behöva godtas från den som nyligen slutat skolan eller varit borta från förvärvslivet länge. Anteckna i sådana fall förutom "inget yrke" också förklaringen.

Fråga 154 Tillfälliga arbeten (mindre än 2 veckor) skall ej räknas som avbrott i en längre arbetslöshetsperiod.

Även veckor med partiell arbetslöshet inkluderas.

Fråga 158 Räkna även med antal år som Ip haft förtidspension och sjukpension.

Även änkepension inkluderas.

Fråga 159 A-C Sök ange precisa uppgifter "skogsarbetare hos domänverket", "svetsare vid ASEA", "byrådirektör vid SCB" etc, ej blott allmän beteckning som "arbetare" eller "tjänsteman".

Om det av yrkesbeteckningen inte framgår om Ip varit anställd i privat eller offentlig sektor (kommun, landsting, stat) är det viktigt att Du antecknar även typ av arbetsgivare. Du kan behöva ställa extrafråga med samma formulering som i 7 b.

"Har inget yrke": Svar som "har inget yrke" kan behöva godtas från den som nyligen slutat skolan eller varit borta från förvärvslivet länge. Anteckna i sådana fall förutom "inget yrke" också förklaringen.

Fråga 160 a

Fråga 160 b

Fråga 160 c

Fråga 160 d

Fråga 161 "Har inget yrke": Svar som "har inget yrke" kan behöva godtas från den som nyligen slutat skolan eller varit borta från förvärvslivet länge. Anteckna i sådana fall förutom "inget yrke" också förklaringen.

VIII. HUSHÅLLSARBETE

162 a Det genomsnittliga antalet timmar per vecka skall omfatta också helgdagarna. Arbetstiden för de olika göromålen kan vara svår att precisera. Låt inte diskussionen bli långvarig utan nöj Dig med en ungefärlig timangivelse.
Om Ip bor ensam men får hjälp av utomstående (hemtjänst mm) koda totala antalet timmar i a och Ip:s timmar i b.

162 b Också vad gäller Ip:s del av tidsåtgången för olika hushållssysslor får en ganska grov uppskattning accepteras.

163 a Se Fråga 162 a.

163 b Se Fråga 162 b.

164 a Se Fråga 162 a.

164 b Se Fråga 162 b.

165

IX. EKONOMISKA RESURSER

Fråga 170 a

Fråga 170 b

Fråga 171 a Samboende likställs med gift.

Fråga 171 b Värdet skall räknas efter vad Ip kan få vid en försäljning av bilen/båten/sommarstugan/husvagnen.

En hållpunkt för sommarstugans värde är det taxeringsvärde den har. Normalt brukar man säga att försäljningsvärdet är taxeringsvärdet plus ungefär 25 procent.

Om Ip endast äger en andel av det totala värdet kodas värdet av denna andel.

Fråga 172 Det gäller Ip:s egen uppfattning av vad som menas med "svårigheter att klara de löpande utgifterna". Försök inte påverka Ip utan avvakta lungt ett svar så att du kan markera JA eller NEJ. Om det uppstår diskussion om vad som menas med frågan, kan Du säga att det gäller sådana svårigheter som tvingat Ip att låna eller söka bidrag.

X. SÄKERHET TILL LIV OCH EGENDOM

Fråga 180 Ip avgör själv vad som skall räknas som stöld. Det hänger inte alltid på värdet av det som stulits. Dock bör man normalt inte ta med rena småsaker, värda mindre än cirka 50 kronor.

Gör anteckningar om Ip berättar vad som hänt.

Enligt 1981 års levnadsnivåundersökning var det ungefär elva procent som varit utsatt för någon stöld under de senaste 12 månaderna.

Fråga 181 Också här får Ip själv avgöra vad som skall räknas som skadegörelse. Inte heller här hänger det alltid på värdet av det som förstörts. Normalt tar man dock inte med småsaker, värda mindre än cirka 50 kronor.

Gör anteckningar om Ip berättar vad som hänt.

Enligt 1981 års levnadsnivåundersökning var det ungefär åtta procent som råkat ut för någon vandalisering.

Fråga 182 Ip får själv avgöra vad som räknas som våld eller hot. Den första frågan borde inte vålla problem. "Synliga märken" kan vara t ex sprucken läpp, blått öga, skrubbsår osv. 1,3 procent, motsvarande ca 82 000 i befolkningen svarade "Ja" på denna fråga i 1981 års levnadsnivåundersökning.

Den andra frågan kan vålla mera problem. Betona att det är Ip:s uppfattning som gäller. Om det gjorde ont eller var mycket obehagligt skall det räknas med.

Gör anteckningar om vad som hänt om Ip berättar självmant men fråga inte om Ip inte själv börjar berätta.

XI. FRITIDS- OCH ORGANISATIONS AKTIVITETER

Fråga 190 a

Fråga 190 b Om Ip gjort någon resa: Ställ en följdfråga om resans varaktighet: "Var resan längre eller kortare än 2 veckor?"

Med huvudsakligt resmål avses det land där resan "vänder". Varje resa kodas alltså endast på en rad. Om Ip t ex gjort en resa till Leningrad med några dagars uppehåll i Helsingfors, kodas endast "RESA UTANFÖR NORDEN".

Om Ip gjort en kombinerad affärs- och semesterresa, koda som semesterresa, men försök att räkna bort det antal dagar som Ip ägnade åt arbete, konferens eller liknande.

Observera att alla alternativen skall kodas som "nej" eller "ja".

Fråga 191 a Vistelse i husvagn skall ej tas med.

Fråga 191 b Eventuella veckoslut som Ip tillbringat i sommarstuga (kolonistuga, fritidshus) därutöver summeras till hela veckor och förs in.

Fråga 192 Vid Ja-svar måste Du också här ställa en följdfråga: "Brukar Ni göra det någon gång eller ofta?"

Om det uppstår diskussion om vad som skall vara gränsen mellan "någon gång" eller "ofta" kan 10 gånger per år eller färre kudas som "någon gång". Denna gräns passar inte bra för alla aktiviteterna men det är enklast att dra den där för samtliga. Om man sprider ut aktiviteterna över hela året motsvarar den gränsen ungefär en gång per månad.

Fråga 193

Fråga 195 Observera att frågan skall tolkas exakt som den står. Vi är ute efter att få fram dem som verkligen inte har någon som ställer upp. Om Ip har en make/maka, samboende eller föräldrar som ställer upp skall han/hon svara JA.

XII. POLITISKT DELTA GANDE

Fråga 200 a Arbetsgivarorganisationer som inte skall räknas med är t ex Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), och för småföretag Sveriges hantverkares och industriidkares organisation (SHIO), sedan 1 januari 1990 omdöpt till Småföretagarnas Riksorganisation.

Inte heller studentkårer eller elevorganisationer räknas som fackliga sammanslutningar.

Fråga 200 b Kom ihåg att ange både huvudorganisation (LO, TCO, SACO, SR) och fackförbund inom denna, t ex Byggnads, Handels, etc. Om Ip inte säkert vet namnet på fackförbundet, fråga om han/hon får någon fackförbundstidning och anteckna namnet på denna.

Fråga 201

Fråga 202 a Tillfoga gärna namnet på den månad som ligger tre månader bakåt. Om intervjun görs i maj blir det alltså sedan någon gång i februari, om intervjun görs någon gång i juni sedan motsvarande datum i mars.

Fråga 202 b

Fråga 203 Om Ip är eller har varit kontaktombud, skyddsombud eller liknande, eller sitter/har suttit i valberedning mm, koda JA.

Fråga 204 a

Fråga 204 b

Fråga 205 a Tillfoga gärna namnet på den månad som ligger tre månader bakåt. Om intervjun görs i maj blir det alltså sedan någon gång i februari, om intervjun görs någon gång i juni sedan motsvarande datum i mars.

Fråga 205 b

~~Fråga 206~~ Här är det meningen att IP skall ta ställning till vilken av beskrivningarna som passar bäst. Om IP är osäker och inte tycker att någon av beskrivningarna passar in, så försök ändå att få IP att ange om någon är bättre än de övriga.

Fråga 207 a Gäller riksdags- eller kommunalvalen i Sverige hösten 1988. Om Ip är invandrare och deltog i val i sitt hemland kodar Du alltså nej. Är Ip invandrare och röstade enbart i kommunalvalet kodar Du ja.

Fråga 207 b Gäller valet i Sverige. Invandrare som enbart har kommunal rösträtt skall uppge om de tänker utnyttja denna.

I de fall då IP har besvarat enkäten efter tidpunkten för 1991 års val har endast alternativ 1, 5 och 6 varit aktuella.

Fråga 208 a

Fråga 208 b

Fråga 209 a Med gudstjänst likställs motsvarande religiös sammankomst för andra religioner än kristendomen.

Fråga 209 b Se fråga 209 a

Fråga 210 a

Fråga 210 b

- Fråga 211 Med "person i ansvarig ställning" kan avses riksdagsman, ledamot i kommunal- eller stadsfullmäktige eller tjänsteman som bereder ärenden i den statliga förvaltningen, i länsförvaltning eller kommunalförvaltning.
- "Samhällsfrågor" är ett mycket vidsträckt begrepp. Det kan innefatta allt från åtgärder för att få gatubelysningen eller barntillsynen bättre ordnad till frågor som har karaktär av riksangelägenhet. Om Du nämner några exempel för Ip så se till så att Ip inte hänger upp sig alltför mycket på just dessa exempel. Frågan gäller aktivitet inom vilken sektor som helst av samhällslivet.
- Fråga 212 Med "anförande" menas här att man i förväg varit vidtalad och förberett ett anförande, föredrag, etc. inför ett möte. Frågan gäller alltså ens erfarenhet av att tala offentligt inför ett möte eller ett auditorium.

Fråga 213

Fråga 214 a Här gäller det om Ip på egen hand skulle kunna författa en skrivelse och lämna in till en myndighet.

Fråga 214 b

Fråga 214 c

Fråga 215 Vi vill veta om IP känner någon samhörighet med tre samhällsklasser. Med samhörighet tänker vi oss inte bara att IP tycker sig tillhöra någon klass rent "objektivt", utan i vilken utsträckning han/hon har någon "samsörighetskänsla" för de tre klasserna som nämns. (Det är inget som hindrar att IP känner samma grad av samhörighet med alla tre.)

Om IP känner sig osäker på "definitionen" av de olika klasserna, kan Du säga att arbetarklassen är ungefär jämförbar med Socialgrupp III, att medelklassen motsvarar ungefär Socialgrupp II, medan övre medelklassen är ungefär detsamma som Socialgrupp I.

Om IP inte uppfattar att det finns några socialgrupper eller samhällsklasser (om han/hon säger något i stil med: i dagens Sverige finns det inga klasskillnader"), koda 5 för alla tre klasserna.

Om IP nämner någon annan samhällsklass eller socialgrupp som han/hon känner samhörighet med (t ex jordbrukarklassen, företagare, "Socialgrupp IV" e.d. anteckna detta och ange också hur stor samhörighet IP känner med den klassen/socialgruppen (1-4).

Fråga 216

XIII. BEDÖMNINGAR

Fråga 217 Svartaltemativ 3 skall bara tillgripas när Ip inte vill välja något av de andra.

Fråga 218

Fråga 219 Dessa frågor avser hur Ip ser på sig själv och sitt liv. Frågorna avviker därmed en del från de övriga i formuläret. Frågorna skall bland annat användas för analyser av skillnader i hälsa mellan olika människor. Med "problem och svårigheter" avses allvarigare problem, såsom arbetslöshet, plötsliga svårigheter att klara ekonomin då räntorna plötsligt höjs kraftigt, att bostaden brinner upp och liknande. Försök få Ip att ta ställning till frågorna.

Fråga 220

Fråga 221 Frågan är mycket viktig. Det är av stor betydelse att så många Ip som möjligt samtycker till att deras arbetsplats kontaktas, eftersom vi utan Ip:s medgivande inte kan gå vidare med denna del av undersökningen. Även om frågan är lång, och tar tid att läsa upp, är det därför viktigt att du läser den tillräckligt långsamt och tydligt för att Ip skall uppfatta innebörden i vad som sägs. Vid provintervjuerna missuppfattade några Ip frågan, och trodde att den gällde om chefen på arbetsplatsen ville ställa upp eller ej, och svarade "Nej, han har inte tid". Det är alltså viktigt att klargöra att vi söker Ip:s tillstånd att kontakta någon på arbetsplatsen, och inte något annat.

Om Ip direkt säger att han/hon inte vill att arbetsplatsen kontaktas (alternativ 2) skall Du gå till Fråga 223. Försök alltså inte övertala en Ip som är bestämt avvisande, förutsatt att Ip verkligen förstått innebörden av frågan.

Fråga 222 Anteckna arbetsplatsens telefonnummer enbart på arbetsplatskortet.
